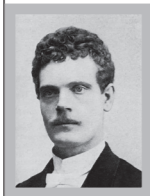

Hézsó István A NÉPSZÍNHÁZ ELSŐ BALETTMESTERE ALEXANDER GENÉE és kora

A jeles dán táncos, koreográfus és balettmester neve kevesek számára csengethet ismerősen a magyar táncművészeti szakma és kiváltképpen a széles közönség köreiben. Hazai vonatkozása pedig jelentős, nem csupán felesége révén.

Genée 1850. június 23-án született Dániában, a kelet-nyugati Horsens városában, szülei hét gyermeket neveltek: franciás csengésű nevét pályája elején vette fel, eredetileg Jensennek hívták. A kis Alexander már egészen korán érdeklődést mutatott a színház és különösen a tánc iránt. Amikor egy olasz utazó tánc- és pantomimtársulat Horsensben járt, többször is megnézte produkciójukat, talán ösztönösen is megérezve, hogy ez az, ami őt igazán érdekli. Jelentkezett is Ambrosio úrnál, a családi vállalkozás igazgatójánál, hogy ő is szeretne a trupp tagjává válni. Ambrosio felesége volt az, aki tulajdonképpen meglátta benne a lehetőséget: a jó felépítésű, kedvező fizikumú gyerek izmos lába, lábikrája, illetve feltűnően szép vonásai hozták meg bizalmát. Alexandert szülői engedéllyel le is szerződtették pár hónapra, s hamar kiderült: jól bírja a mindennapi, kemény munkát és az állandó utazás fáradalmait.

Ebben az időben, az 1860-as években számtalan hasonló – olykor a klasszikus ekhós szekerekkel – utazó társulat járta Európát. A romantikus balett nagy korszaka már leáldozóban volt, az operaházak csak kis létszámú társulatokat tartottak fent, s ezek túlnyomórészt balerinákból álltak. Egy férfinak a táncosi pályára lépni szinte egyet jelentett a létbizonytalansággal, a legkülönfélébb megaláztatásokkal történő szembesüléssel. Eltökéltséggel választott pályát, s dacolt a diszkriminációval, ami a férfi táncosoknak Európa-szerte osztályrészül jutott.

Genée fizikai megjelenésében erősen kitűnt pályatársai közül. Az alacsony, jobbára tömzsi alkatú, főként olasz és francia táncosok közt feltűnést keltett alakja; 12 és fél éves korában már rutinos gyerektáncos. Pályáját nem könnyítette meg, hogy nem lett a Koppenhágai Királyi Színház Balettiskolájának növendéke, ami pedig a művészi, anyagi és társadalmi megbecsülést hozhatta volna el a számára. Az August Bournonville vezette társulat (melynek tagjait az iskola képezte) unikumként működött a dán fővárosban, s az egész kontinensen. Olyan fokú volt elszigeteltsége Európa balett-centrumaitól, hogy más országokban akkor alig akadtak, akik ismerték volna a sajátos dán iskolát, technikát és repertoárt.

A sudár termetű dán táncos következő szerződését aztán ugyancsak egy „útonálló” társulattal kötötte. Ez egy brit trupp volt, melynek feje, Mr. West-Ferron immár nyolc hónapos kontraktust, de persze minimális gázsit ajánlott Genének. Az együttes útja hamarosan Königsbergbe (a mai Kalinyingrádba) vezetett: Alexander itt találkozott egy lelkes színház- és táncrajongó úrral, bizonyos Genée-vel, aki örökbe fogadta az ekkor már félárva fiút. Alexander hivatalosan, anyai jóváhagyással vette fel új nevét, melynek kiejtése ('zsöné', 'zsiné', 'dzsiné') ma is, szinte országokként változik.

Pályája következő állomása a közeli Danzig (ma: Gdańsk) volt, e tehetős porosz város: itt lépett először színpadra új nevén. A fiatal táncos itt látta Zimmermann és Schwartz kisasszonyok balett-vendégszínházát. A hölgyek magyarok, közülük különösen Antonia Zimmermann személye lett kiemelkedő fontosságú aztán a dán táncos életében. Zimmermann ekkoriban az ogyesszai opera primabalerinája, aki a szezon egy részében a Hannoveri Királyi Udvari Színházban is fellép. A táncosnő felajánlotta Genée-nek, hogy segíti továbbképzését, s a későbbiekben partnere lesz a színpadon is.

1870-ben már óriási plakátok hirdették a berlini Belle-Alliance Strasse-i színház legújabb varieté-programját, amelynek – a plakát szerint – fénypontja a Zimmermann-Genée kettős fellépése volt. Wolf színházigazgató már „komoly” gázsit tudott fizetni Antoniának: 100 tallért, míg a dán 50 tallért kapott pár hónapos fellépésükért. E színházban már igazi cselekményes balettekben, pl. az *Undine*-ben léptek fel, melynek balettmestere Leon Frappart volt, aki átengedte a *danseur noble*-szerepet az egyre technikásabban, csiszoltabban táncoló Genének.

Wolf igazgató idővel már lényegesen előnyösebb szerződést kínált, látva a páros óriási sikerét. A francia-porosz háború kitörésének idején, 1870-ben járunk: a poroszokban ott munkálkodott a sovinizmus, amit háborús győzelmük még jobban szított. A kor szelleméhez illően a legtöbb berlini színház igyekezett patrióta darabokkal becsalogatni a közönséget. Így vált a Zimmermann-Genée páros egyik legnagyobb sikerévé a *Fahrentanz (Zászlótánc)*, amit estéről estére rajongó tömeg előtt táncoltak, s minden alkalommal kétszer-háromszor is meg kellett ismételnük. Pláne azt követően, hogy a hadi szerencse végképp a poroszokhoz pártolt, mikor az ellenség fővárosát, Párizst és Elzászt is elfoglalták!

A darab zenéje (a *Várta a Rajnán*) és a tánc lenyűgözte a friss diadaltól megittasult közönséget. Wolf színháza és balettje valóságos szenzációvá vált a porosz fővárosban. Egy újabb szerződés aztán Stettinbe (ma: Szczecin, Nyugat-Lengyelország) szólította a hirtelen nagyon kapóssá lett táncost. A város Bellevue Színháza kisebb bohózatokkal és operettekkel csalogatta a közönséget, mely elsősorban a táncosokért lelkesedett. Genée-t itt újból összehozta sorsa Zimmermann-nal és egy másik magyar balerinával, Fraulein Porges-szel. Egy Bergman nevű, helyi balettmester javaslatára havi 60 talléros fizetéssel az egész téli szezonra szerződtették a dán táncost, akinek a szezon végére még egy jutalomjáték is befoglaltatott a szerződésébe.

Egyik legsikeresebb stettini száma a *Reggeli lapok* című balett volt, amelyet Porges-szel táncolt, sokszor olyan sikerrel, hogy az egész darabot meg kellett ismételnük. Hősünk újabb berlini szerződést írt alá: ismét a Belle-Alliance-ban lépett fel, nagyon előnyös feltételekkel és a közönség jó ismerőseként. A Berlini Udvari Operában ekkoriban Paul Taglioni volt a balettmester, akinek *Militaria* című egy felvonásos balettje különösen nagy sikerrel ment: a közönség és a kritika is becsülte. Ugyanebben az időben és helyen aztán újabb magyar szállal találkozhatunk Genée pályáját követve. Jacob Holzer (Holzer Jakab) és partnere, Henriette Spinzi párosa ugyancsak nagy sikerrel lépett fel Berlinben: később Budapestre kerültek s nagy szerepet játszottak a gyermek Nádas Ferenc pályájának indulásában. Ők szerződtették a tehetséges fiút a Fővárosi Orfeumba, s vállalták tanítását is.

Berlin ekkoriban Európa legfontosabb színházi központjának számított, mágnesként vonzotta a művészeket rengeteg színházával, két operaházával és varietészínpadával. Az Alhambra lett Berlin második operaháza, Rossini *Tell Vilmos*ával nyitott, az előadás balettbetéjtében Antonia Zimmermann és Genée táncolták a szóló szerepeket, a közönség és a sajtó lelkesen ünnepelte őket: az előadás művészi fejlődésük újabb jelentős állomásának bizonyult.

Ők ketten annyira megszerették Berlint, hogy bármerre is vezetett vándor-táncos sorsuk, Berlinben még hosszú ideig lakást tartottak fent. Pályájuk következő állomása Drezda lett, az „Elba-parti Firenze” ahogy a nép a gyönyörű várost nevezte. Először itt táncoltak saját maguk koreografálta balettekben. Újból Berlin következett, ahol az Orfeum éjfél és hajnali 3 óra közötti, balettszámokkal tarkított műsorában léptek fel mindketten. Itt látta meg őket egy Dyssel nevű, befolyásos színházi ügynök, akinek kiváló kapcsolata volt Szentpétervárral, és az ottani „francia” színházhoz szerződtette őket, mégpedig nagyon előnyös feltételekkel. Az orosz fővárosban fellépni: ez minden táncos legnagyobb vágya volt ekkoriban.

Kettejükét havi 1200 ezüstrubeles gázzal szerződtették: ez kisebb vagyonnak számított. A balettet a cári udvar tartotta fent, népes arisztokrata közönség látogatta, tagjai fanatikus balett-szakértelműkről voltak közismertek. Sehoh a világon – kivéve talán Párizsban – nem becsülték meg annyira a balett művészeit, mint a Néva-parti fővárosban.

Nem volt véletlen, hogy a balett számos orosz színházban (még a prózaiakban is, mint a „francia”) annyira népszerű volt. A táncosokat a cári család és a felső arisztokrácia a tenyerén hordozta. A magyar-dán páros kiváltképp tetszett nekik: a fess, jóképű Genée-vel a helybéli férfi táncosok már csak küllemük miatt sem tudtak rivalizálni. Az akkori sztárok, Arthur Saint-Léon, Jules Perrot és Marius Petipa már inkább koreográfusként jeleskedtek, a férfi-főszerepeket másra hagyták. Pavel Gerdt és Lev Ivanov táncolták a „danseur noble”-rollékat. Genée-nek különösen jól jött a közel négy évig tartó orosz vendégszínház. Ott tovább tudta fejleszteni magát úgy művészi, mint technikai. Az udvari operában a közönség kedvence Adèle Grantzow volt, akinek apja Antonia Zimmermann egykor a Hannoveri Operában csiszolta igazi jó balerinává. Maga a nagy Marius Petipa is foglalkozott mindkettejükkel, akárcsak egy Nyikityin nevű balettmester. Oroszország magánéletük alakulásában is jelentős szerepet játszott, hiszen ott jegyezték el egymást. Ezután, a nyári szünetben „hazautaztak” Budapestre, s a még mindig nagyon fiatal dán megismerkedett Antonia családjával. Majd rövid ideig – már jegyespárként – Berlinben készültek föl a téli szentpétervári szezonra. A siker továbbra is kitart mellettük: még II. Sándor cár is lelkes hívővé vált, sőt találkozhattak a trónörökösrel, a későbbi III. Sándorral és annak dán feleségével, Dagmar hercegnővel. A táncos pár egyre jobban érezte magát a jó balettklimájú orosz fővárosban. A társadalmi életben is jelentős megbecsülés övezte őket: egyik meghívás követte a másikat az arisztokrácia legfelsőbb köreitől. Még saját dácsájuk is lett, közel az egyik szabadtéri nyári színházhoz az Osztrovon, ahol a fehér éjszakákon különösen részegítő élmény lehetett balettet táncolni a romantikus környezetben.

Oroszországi sikerükkel még a „hazai” német sajtó is bőven foglalkozott, és egy újabb, egész Németországra szóló szerződéssel csábították őket haza. Így léptek fel Münchenben, a Kolosseum nevű hatalmas varieté-színházban. Ekkor éppen Münchenben, egy zenei kongresszuson tartózkodott Liszt Ferenc, aki el volt ragadtatva a két táncostól és személyesen ajánlotta őket az 1875-ben nyíló budapesti Népszínház balettkarának megszervezésére.

Ha valakit maga Liszt Ferenc ajánl, az majdhogynem parancs: kvalitásukban senki sem kételkedhetett. Genée mint balettmester és első szólista, Zimmermann pedig mint első balerina került a színházhoz.

Egy új teátrum megszervezése mindig nehézségekkel jár, pláne ha nem igazi színházi ember kezébe kerül a vezetés. Rákosi Jenő újságíró, író, szerkesztő már-már akarata ellenére lett színgazgató, aki nem mindig tudott kellő figyelmet biztosítani Genée-nek az új társulat megszervezése mellett.

Adelina (az asztalnál balra) és Alexander Genée (az asztal mögött, bicikli kormányára támaszkodva), illetve Zimmermann Antonia (jobbra) társasággal, az 1890-es években.

A fiatal Adelina Genée egy hazafias balettben (London, 1899).

A beilleszkedés nem volt könnyű. Antonia azonban sok nehézségen segítette át későbbi férjét, aki az új környezetben sok mindent nem értett, kezdve azzal, hogy nevét miért magyarosították. A színlapokon Gené Sándor lett, és Antonia Ács (ugye: Zimmermann . . .) Antoniaként szerepelt a plakátokon. De ez igencsak jellemző volt az 1870-1880-as évekre, főleg az irodalom terén (lásd: Puskin Sándor, Tolsztoj Leo, Verne Gyula és így tovább). Jellemző, hogy a zenei világban azért nem mertek a neveken változtatni, Mozart-ból végül nem csináltak Mozart Farkast, vagy pláne Beethovenből Beethoven Lajost: az ő esetében tovább bonyolította volna a „*van*” a dolgot. . . . Azonban a színház vagy a balett területén kérlelhetetlenek voltak a magyarosítók. Így lett például Luigi Mazzantinóból, a Magyar Királyi Operaház balattmesteréből Mazzantini Lajos – igaz, ő legalább magyar nőt vett feleségül, de ezt persze elmondhatjuk Genée-ről is.

A másik probléma a sajátosan magyar népszínmű műfaji megértése lehetett: hogy ezek előadásaiba mikor és hol illeszthetőek bele a táncok. Genée már ismerte a csárdást, hiszen Liszt előtt ezt táncolta Antoniával – a zeneszerző egyebként alig akarta elhinni, hogy Zimmermann partnere nem született magyar, hanem dán. Amilyen „pedigrés” táncos volt, Genée tökéletesen át tudta venni e könnyűnek tűnő táncnak ritmusát, és kortársai szerint amivel még lenyűgözte a nézőket, az természetes, de nem túlzott büszkesége volt.

A Népszínház 1875-ös megnyitóján, az udvari páholyban egyebként ott ült (huszárezredesi egyenruhában) Ferenc József és Rudolf trónörökös – de ezen az estén Genée és felesége nem lépett fel. Megjegyzendő, hogy az uralkodó először ekkor vett részt magyar kulturális intézmény megnyitóján. A Nemzeti Színház mellett a Népszínház lett a népszínmű-operett otthona. A balett-társulat 1884-ig, a Magyar Királyi Operaház megnyitásáig a dalszínházi társulattal együtt a régi Nemzeti Színházban működött – feltehető: a prózai színészek, operisták nem különösebb örömére. Műfaji diszkriminációval akkor nem lehetett fenyegetni egy társulatot. Amikor a Népszínház megnyílt, még mindig négy német színház működött Pesten, ha beleszámoljuk a már alig működő, döglődő Rondellát.

A Nemzetitől átvett népszínmű-repertoár egy része már jól bevált: Tamássy / Blaháné, aki akkor éppen Soldosné címen szerepelt a színházban, hol rendes tagként, hol vendégként vonzotta a nagyközönséget. A színház a bécsi Fellner és Helmer színházépítő cég egyik legsikerültebb épülete volt, főleg az öblös, nagy nézőtér sikerült remekül, amelyhez már-már aránytalanul nagy színpad kapcsolódott, a kor legfrissebb színháztechnikai vívmányaival felszerelve, ám még gázvilágítással. Ezt aztán az 1880-as években villany váltotta fel, immár megóvva a házat a korban gyakori és tragikus színházpusztító tűzvészttől.

De térjünk most vissza hősünkhöz! Genée, amilyen alapos művész volt, feladatát nagyon komolyan véve, első pesti szezonja előtt lement többek közt a „pusztára”, tanulmányozandó a néptáncokat. Meglepődve vette tudomásul, hogy „Czardach”-ból nem csak egyetlen fajta van, hanem van még bácskai rezgő csárdás, karscai csárdás és így tovább. Biztosak lehetünk abban, hogy csak Antonia segítségével tudott megoldani bizonyos koreográfusi feladatokat, aki pontosan elmagyarázta neki – főleg a népszínművek esetében – a darabok tartalmát és segített abban is, hogy hol és mikor illeszthető táncbetét az előadásokba. Sokszor a férfi főhős örömében, vagy bánatában járt el egy „székely keservest”, egy túlradóan vad csárdást vagy csapott bele egy büszke toborzóba. Ezeknek pontos elhelyezését kellett megoldania Genée-nek, sokszor a színészek ellenállásába ütközve, akik nem nagyon szerettek „parancsra” táncolni, hiszen addig végül is „improvizálták” az általuk jól begyakorolt táncokat.

Az 1875. október 15-i ünnepélyes megnyitón vegyes műsor volt a programban: Mosonyi nyitányát egy allegorikus jelenet, a *Fölvatás* követte az első szakaszban, majd egy népszínmű, *Leánykérő* címmel, a második szakaszban a *Jeremiás siralmai* következett, a harmadik szakaszban a *Király csókja*, operett egy felvonásban, s a plakát szerint “végül Lándzsa-táncz” volt soron, Fehérváry Tekla és Jeszenszki L. (László, Lajos – sajnos nem tudjuk) és a „tánczkar” előadásában.

E megnyitón – mint korábban már jeleztük – ők még nem vettek részt, de Genéének, közel négy éves pesti működése alatt bőven volt alkalma táncolni és koreografálni. Álljon is itt néhány példa: 1877-ben *A kisasszony a feleségem* című Lecocq-operettben, az első felvonás végén: *Nagy érem táncz*, 1876-ban *A talléros pékné* című Offenbach-operett végén „komikus pék-táncz (. . .) betanította Gené Sándor, előadja az egész tánczkar”. Ugyanebben az évben, *A kis doktor* című vígoperettben (szintén Lecocq-tól), a második felvonásban az alkirály álarcos bálján „A nagy cigány balett s bohóságok táncza, rendezte és betanította Gené Sándor, továbbá előadják Luy Helén, Bödegi Irma, Károlyfi Flóra, Hiros Etel és Ujvári Anna”.

Miután a színház az első szezonokban nyáron sem zárt be – végigjátszották az egész évet –, bőven volt munkája Genée-nek. Volt azonban némi félreértés is, hiszen nem mindig ő volt a “tánczmester”. *Az utazás a holdba és a tenger alatt* című operettben (szerző: von Suppé) nem Genée a koreográfus, hanem Jeszenszki balettmester, ez pedig okozhatott némi szakmai féltékenységet. Hiszen szerződése kikötötte, hogy csak ő és senki más nem készíthet táncokat. Ugyanebben az évben újra a konkurencia jut szerephez: *A tündérlak Magyarhonban* harmadik felvonásában „a balettrészeket betanította Jeszenszki balettmester, táncolja Fehérvári Tekla magántánczosné és a tánczszemélyzet”. Azonban az állandó rangsorolási feszültségek mellett Genée a mérvadó balettmester, akinek stílusban és lépésanyagban viszonylag könnyebb dolga lehetett az operettekkel. *A Nanon csaplárosné*ban, egy *Menüett hangszerekkel* című betétben például teljesen otthon érezhette magát. De néha megismételte és betanította korábbi sikereit, például a berlini „zászló táncot”, amit a *Samil az oroszok ellen* című, látványos színműben („karénnel és tánczsal”), a második felvonásban *Cserkesz zászló táncz*ként szerepeltet, „Ács Antonia magántánczos és az összes tánczkar előadásában”. Hogy az „összes tánczkar” hány személyből állt, azt sajnos nem tudjuk.

A Marcsa, az ezred lányában ő maga ad elő egy „huszár toborzó táncz”-ot, mégpedig az egész tánckarral. 1877-ben, a *Strogoff Mihály útja* című előadás

hetedik képében *A tatár kán bevonulása* címmel megy egy nagy “látványos táncz és egy perzsa legyező táncz, előadja: Gené Sándor és Ács Antonia”.

A két táncos ebben az évben, április 3-án megesküszik Budapesten. Aznap este *A cár kurirja* című darab megy, melyben – a plakát szerint – mindketten táncolnak, azonban a színház felmenti őket a fellépés alól. Ezt a lelkiismeretes Genée nem fogadta el, s egy másodbalerinával lépett színre. Antonia ekkor láthatta először férjét táncolni a nézőtérrel. Az esküvőre Genée anyja, magas kora ellenére áthajózott Amerikából, ahová nagyjából egy évtizeddel korábban, egyik fiával kivándorolt.

Genée koreografált Gounod *Faustja* előadásának második felvonásába egy „keringőt” is. A plakáton ez áll: „rendezte és betanította: Gené Sándor népszínházi balettmester”. Az 1877-es előadás fényét fellépésével Adelina Patti, korának nagy opera-dívája is emelte: ő többször is vendégszerepelt Magyarországon. De Genée-nek sikerült kiverekednie azt is, hogy egy önálló “balét” is színre kerüljön. *A Péri* (a balett-mitológiában orientális tündért jelent) című nagyszabású, Jean Coralli-Friedrich Burgmüller balett egyetlen felvonásosra zanzásított művét (alcíme: *Egy keleti álom*) tudta színre vinni. De ment egy *A virágtündér* című táncgyvelege is. Itt kell megemlítenünk, hogy ekkoriban legalább öt férfi táncos is volt a társulatban, ami kisebb szenzációnak minősült. A közönség minden balettet – legyen az akár teljes mű, vagy betét – nagyon nagy tapsokkal hálált meg. 1877-ből, a *Meluzina, a szép hableányról* tudjuk, hogy a tizedik képében „nagy tündér balett” címen egy igazi klasszikus balett szerepelt, „szerzette és betanította Gené Sándor balettmester. Előadja Ács Antonia magántáncos és az összes tánczkar, és a táncziskola növendékei (20 fő)”. Tehát Genée tánciskolát is szervezett, gondoskodván az utánpótlásról. Ugyanakkor a férfitáncokban olyan neveket olvashatunk, mint Dancz Lajos, Dancz Ferenc, Humfi Imre és Hatvani Károly, akik egy *Vakovikek kókusz táncával* adhattak különös egzotikus élményt, ezt a számot azonban Dancz Lajos tanította be.

1878-ban, a *Kolumbusz Kristóf* című színműben, Csepreghy Ferenc (a száz arannyal kitüntetett *A piros bugyelláris* szerzője) művében egy spanyol néptánc került színpadra, „betanította Gené Sándor, tánczolja: Ács Antonia, Genée Sándor magántánczosok és egész tánczkar”. Ugyanebben az évben, a *Keserű mézes hetek* című bohózzattal egy műsorban megy *A farsangi kaland* című „vig balett 2 képben”, majd egy más alkalommal a *Saltarello*, egy egy felvonásos vig balett is műsorra kerül. Voltak aztán nagyon bizarr produkciók is: 1878-ban bemutatták Ambroise Thomas *Amletto* (Hamlet) című operáját, mely a kor operaházaiban nagy sikerrel ment. Ebbe, betétként egy „stájer” táncot illesztettek. Hogy ez hogyan, hová, miért kerülhetett be a Hamletbe, azt el sem tudjuk képzelni. Hasonló „esztétikai érdekességnek” számít a *Dráma a tenger fenekén* című „nagy látványosság 7 képben zenével és tánczsal” – ennek második képében szerepelt egy “kopogós matróz táncz”.

Genée népszerűségét jellemzi, hogy gróf Andrássy megbízta: tanítsa hét lányát táncolni és szép tartásra. Ez komoly presztízst jelentett, nem is beszélve az anyagiagról. Az 1878-as szezon végén a Genée-házaspár nem kötött újabb szerződést és kisvártatva elhagyta az országot. Búcsúfellépésük, bár nem volt meghirdetve, mégis valóságos ünneppé vált: lelkes ovációval, virágtengerrel és hét pompás koszorúval, mely a hét Andrássy-kisasszony ajándéka volt. Hogy távozásukra kinek a hibájából került sor, azt ma már nehéz lenne megállapítani. Talán a színház nem nézte jó szemmel, hogy a balettmester tizenhat magyar táncosnóval (később már német és orosz balerinákkal is) szervezett utazó társulatot külföldre, főleg Németországba és Ausztriába. Rákosi igazgató, aki az első hat évben állt a színház élén, megszüntette a táncársulatot és az iskolát is. Evva Lajos viszont, aki Rákosi után 16 évig volt a színház igazgatója, újrászervezte mindkettőt. Verő György *Blaha Lujza és a Népszínház* című kitűnő könyvében így idézi távozásukat: „és elmentek ők is, akiket senki sem sajnált”.

Azért mégis akadtak, akik kifejezetten sajnálták, hogy a kitűnő táncos, balettmester elhagyja Magyarországot. Köztük volt Blaha Lujza, akivel a Genée-házaspár jó barátságba került és még hosszú ideig leveleztek is. Valószínűleg Liszt is sajnálta, hogy védenceit nem lehetett visszatartani. Szerződéseknek, ajánlatoknak továbbra sem voltak híján: távozásuk után felléptek a belgiumi Gentben és Amszterdamban is. Karrierjük legfényesebb szakát töltötték aztán Stettinben, ahová most hosszabb időre tértek vissza: ezúttal öt évig működtek ott.

Genée 1885-ben Aachenben dolgozott balettmesterként: betanította a teljes *Giselle*-t, a főszerepet felesége, Antonia táncolta, ezzel is igazolván, hogy milyen jó táncosnő lehetett. Férje Albert grófort alakította e produkcióban.

Amikor csak módja volt rá, Genée otthon, Dániában töltötte a nyarakat: egy ilyen alkalommal találkozott egyik bátyjával, akinek legkisebb lánya, Adelina (akkor még: Anina) akkor még csak 6 hónapos volt. A család szűkösen élt: Alexander már akkor felvetette, hogy magukhoz vennék, örökbe fogadnák a kislányt.

Budapestről távozva, a téli szezonban 6 hónapig Bécsben táncolnak Genée-ék egy új balettel, majd Bukarestben vendégszerepelnek. Aztán ismét német turné következik, s a fiatal magyar balerinák elbűvölik a helyi közönséget. A siker magabiztossá teszi Genée-t: 30 tagúra bővíti a társulatát. Repertoárjukon rövidebb darabok mellett néhány egy felvonásos mű is szerepel, így a *Faust* és az *Ördög Róbert*, Meyerbeer akkoriban igen népszerű operája, de megtalálható benne több, úgynevezett *perenniál* (elpusztíthatatlan, örökzöld) balett, mint a *Coppelia*, *A virágok tündére*, *A kegyencnő* (balettbetét), vagy a *Saltarello*.

Antonia bemutatkozik a *Portici néma* című Auber-opera címszerepében, ami egy néma táncos-szerep. Újból Koppenhága következik, ami Alexander életének legnagyobb sikerét hozza. Itt ismerkedik meg a dán Johann Straussként emlegetett népszerű zeneszerzővel, George Lumbye-vel, aki egy úgynevezett gárdahuszár-indulót komponál: a műben Genée mint fess huszár, felesége mint markotányosnő táncol. A *Gárdahuszárokkal* olyan sikerük volt, hogy olykor két-három alkalommal is meg kellett ismételniük.

1887-ben Koppenhága után Stockholmban vendégszerepelnek az ottani Tivoliban – persze az „igazi” a ma is működő koppenhágai, Európa egyik legnagyobb vidámparkja. Persze itt is, ott is mindenki a *Gárdahuszáro*kra kíváncsi, a darabra, amit Genée táncosi pályáján több mint háromszázszor táncolt el. A koppenhágai Tivoliban mutatkozott be aztán a kis Adelina (akit akkor már évek óta saját gyerekükként nevelnek és tanítanak balettre, új nevét is nagybátyjától kapta). Lumbye neki ajánlotta legújabb művét, egy polkát, mely hatalmas sikert hozott aztán a nagy balerinának.

Közben jó hírek jöttek Stettinből: átépítették a Zentralhallen Színházat, amiből varieté lett. Ezt igazgatja 1890. május 1-től Alexander Genée: a műsort természetesen a balett dominálja.

A színház plakátjain egyre gyakrabban tűnik fel a kis Adelina Genée neve, kinek szülei már rég beleegyeztek, hogy Antonia néni és Alexander bácsi balerinát neveljenek belőle.

A táncospárnak saját gyermeke nem született: a „kis Jensent” saját lányukként nevelik, rajongó szeretettel: a balett-tanulmányait nem erőltetik, a tudást végtelen figyelemmel és felelősséggel adagolják neki.

Zimmermann súlyosbodó hallászavarai leparancsolják a színpadról, immár teljes energiával egyeneti fogadott lányuk karrierjét. Öt stettini év után újra Berlin következik: a cseperedő lányért valósággal versenyeznek a helyi impresszáriók, még a Berliini Udvari Királyi Opera balettmestere is szerződést ajánl Adelinának, aki a *Shirazi Rózsa* című balettben mutatkozik be. Adelina repertoárja tovább bővül a *Faust*, a *Tannhauser* betéteivel, a *Karácsonyi mese* című szentimentális balettel.

Karrierje aztán Münchenben folytatódott a *Babatündér* és a *Virágbosszú* című balettekben, illetve a pályája legfontosabb szerepét (Swanilda) elhozó *Coppeliá*ban, amelyet nagybátyja verziójában táncolt, aki Coppeliusként olykor maga is színrre lépett az előadások során.

A hajdani legendás, romantikus dán balerina, Lucile Grahn Münchenben fogadta barátságába a két Genée-t. Hármasban végre anyanyelvükön beszélgethettek: Alexander és Antonia többnyire németül társalogtak egymással (bár Genée egy kicsit megtanult magyarul is), Alexander a fogadott lányával zömmel dánul, Antonia viszont egy keverék, német-magyar-francia nyelven beszélt.

Hármuk életében jelentős fordulatot hozott egy Münchenbe érkező távirat: „Adelinának 6 hetes vedéjjátékot szerveztem a londoni Empire Színházba, 25 font hetente és egy 2 személyre szóló utazás, a távirat egyben szerződés. Válasz fizetve. Mr. Adaker impresszárió.” Boldogan fogadták el az akkoriban nagyon jelentős szerződést, mely Adelina brit balerinává válásának nyitányát jelentette.

Bár az Empire Színház alapvetően csak egy „music hall”, színpadán a fiatal táncosnő igen zajos sikert aratott. VII. Edward király és a dán Alexandra királyné annyira el volt ragadtatva Adelinától, hogy udvari, úgynevezett *command*-előadást szerveztek számára egyik kastélyukban. Egész London Adelináról beszélt: a felső tízezer – félretéve „morális aggodalmait” – lelkesen látogatta az Empire előadásait. A táncosnő legnagyobb sikereit a *Coppelia* mellett a *Dryaddal* és a *Tánc*, vagy *Vadásztánc* címen futó produkciójával aratta – utóbbit női lovaglórúhában lejtette

A lelkes korabeli sajtó úton-útfélen a világ legnagyobb táncosnőjeként emlegette, népszerűsége pedig egyre nőtt a szigetországon kívül is. Amerikai szezonjai – melyekre Alexander Genée is elkísérte – valóságos diadalmenetek voltak. Pályája csúcspan eljutott Ausztráliába és Új-Zélandra is. Adeline egy dúsgazdag iparmágnás felesége, báróné lett, aki nem feledkezett meg idősödő nevelőszüleiéről: gyermeki hálával támogatta őket. A Genée-házaspár egy hatalmas, brightoni villában élt, melynek a Villa Antonia nevet adták (innen később egy szerényebb lakhelyre költöztek). Amíg egészsége engedte, Alexander és Antonia balettpedagógusként működött (inkább hivatástudatból – megélhetési gondjaik nem voltak többé), s olykor ellátogatott Londonba is. Adeline sikereit élőben is követték, de nagy alaposággal követték sajtóját, gyűjtve, eltéve a róla szóló írásokat.

Alexander Genée-t egyszer, 1930-ban (Antonia halálának évében) még felkérték egy jelentős balett betanítására. A Camargo Society első szezonján színrre állította Meyerbeer operáját, az *Ördög Róbertet*, melynek *Apáca-sírkert* című jelenetét úgy tartja számon az emlékezet, hogy vele kezdődött a romantikus balett diadalútja az 1830-as években.

Alexander Genée 1938. június 29-én, 88 évesen halt meg Brightonban. Neve és munkássága – teljesen érthetetlen módon – a legjobb balettlexikonokból is kimaradt, nevét sokszor csak az Adelina Genée-címszónál találjuk meg, ahol unokahúga balettmestereként említik, ha egyáltalán. Ha nem is tartozott a 19. századi koreográfus-óriások közé, munkássága fontos láncszem az európai balett-civilizáció megőrzésében és továbbadásában.

Irodalom
Alexander von Kobierski: <i>Erinnerungen an A. Genée – Geschichte der Berühmtesten Tanzerfamilie ihrer Zeit</i> Verlag Otto Dietrich, Lipsce, 1930
<i>Death of Mr. Alexander Genée, Dancer - teacher - choreographer</i> The Dancing Times, London, 1938. augusztus
Ivor Guest: <i>Adelina Genée: A PictorialRecord (a Catalogue)</i> The Royal Academy Of Dancing, London, 1978
<i>Genée, Alexander</i> címszó (Hézső István)
<i>Magyar Táncművészeti Lexikon</i> (szerk.: Dr. Dienes Gedeon) Planétás Kiadó, Budapest, 2008

NEPSZÍNHÁZ.

60^h-ik előadás.
vasárnap
Budapest, *szombaton*, 1877. július 8-én:
Nagyvár:
Harmadnap:

MELUZINA,

a szép hableány.

Tündéres látványosság 4 felv. 14 képben, zenével, énekkel és táncokkal. TREUMANN után átdolgozta CSEPREGHY FERENCZ. Zenéjét írta LENHARDT. Diszletei LÜDTKEMAYER coburgi műterméből kerültek ki. Az uszógépek bayreuthi minták szerint készültek. A jelmezek a berlini Viktoria színház készítményei. A képek sorrendje:

1-ső kép: A napsugár meséje. 2-ik kép: A busuló vadász. 3-ik kép: Uszkáló hableányok. 4-ik kép: A provanszi herceg udvara. 5-ik kép: Menyegző az erdőben, 6-ik kép: Bűvös éjszaka. 7-ik kép: A leselkedők. 8-ik kép: A torony titka. 9-ik kép: Meluzina siralma, 10-ik kép: Oceánia tündérbirodalma, 11-ik kép: A hazajáró anya. 12-ik kép: Viszontlátás a siron tul. 13-ik kép: Az egyesülés, 14-ik kép: Apoteozis.

Személyek:						
Oceánia, tündérek királynéja	Pártfogóné	Szervász, egy zárdából elcsapott	1-ső	—	—	Horráth J.
Meluzina	hableányok	Rákosi Sándor	2-ik	—	—	Mohácsi I.
Habocskó	—	Komáromi Marcell	3-ik	hableány	—	Pethőné
A napsugár	—	Rákosi Fanni	4-ik	—	—	Gyulai O.
Róbert, Provánsz hercege	Tihanyi	Hilda, dajka Rajmondnál	1-ső	—	—	Till J.
Kunigunda, huga	Lukácsné	A pöspök	2-ik	—	—	Bodor E.
Rajmond gróf	—	Édri	3-ik	apród	—	Halmi K.
Dulcibella, Kunigunda dajkája	Kunigunda	2-ik főpap	4-ik	—	—	Gyongyos L.

1-ső kép:
2-ik kép:
3-ik kép:
4-ik kép:
5-ik kép:
6-ik kép:
7-ik kép:
8-ik kép:
9-ik kép:
10-ik kép:
11-ik kép:
12-ik kép:
13-ik kép:
14-ik kép:
15-ik kép:
16-ik kép:
17-ik kép:
18-ik kép:
19-ik kép:
20-ik kép:
21-ik kép:
22-ik kép:
23-ik kép:
24-ik kép:
25-ik kép:
26-ik kép:
27-ik kép:
28-ik kép:
29-ik kép:
30-ik kép:
31-ik kép:
32-ik kép:
33-ik kép:
34-ik kép:
35-ik kép:
36-ik kép:
37-ik kép:
38-ik kép:
39-ik kép:
40-ik kép:
41-ik kép:
42-ik kép:
43-ik kép:
44-ik kép:
45-ik kép:
46-ik kép:
47-ik kép:
48-ik kép:
49-ik kép:
50-ik kép:
51-ik kép:
52-ik kép:
53-ik kép:
54-ik kép:
55-ik kép:
56-ik kép:
57-ik kép:
58-ik kép:
59-ik kép:
60-ik kép:
61-ik kép:
62-ik kép:
63-ik kép:
64-ik kép:
65-ik kép:
66-ik kép:
67-ik kép:
68-ik kép:
69-ik kép:
70-ik kép:
71-ik kép:
72-ik kép:
73-ik kép:
74-ik kép:
75-ik kép:
76-ik kép:
77-ik kép:
78-ik kép:
79-ik kép:
80-ik kép:
81-ik kép:
82-ik kép:
83-ik kép:
84-ik kép:
85-ik kép:
86-ik kép:
87-ik kép:
88-ik kép:
89-ik kép:
90-ik kép:
91-ik kép:
92-ik kép:
93-ik kép:
94-ik kép:
95-ik kép:
96-ik kép:
97-ik kép:
98-ik kép:
99-ik kép:
100-ik kép:
101-ik kép:
102-ik kép:
103-ik kép:
104-ik kép:
105-ik kép:
106-ik kép:
107-ik kép:
108-ik kép:
109-ik kép:
110-ik kép:
111-ik kép:
112-ik kép:
113-ik kép:
114-ik kép:
115-ik kép:
116-ik kép:
117-ik kép:
118-ik kép:
119-ik kép:
120-ik kép:
121-ik kép:
122-ik kép:
123-ik kép:
124-ik kép:
125-ik kép:
126-ik kép:
127-ik kép:
128-ik kép:
129-ik kép:
130-ik kép:
131-ik kép:
132-ik kép:
133-ik kép:
134-ik kép:
135-ik kép:
136-ik kép:
137-ik kép:
138-ik kép:
139-ik kép:
140-ik kép:
141-ik kép:
142-ik kép:
143-ik kép:
144-ik kép:
145-ik kép:
146-ik kép:
147-ik kép:
148-ik kép:
149-ik kép:
150-ik kép:
151-ik kép:
152-ik kép:
153-ik kép:
154-ik kép:
155-ik kép:
156-ik kép:
157-ik kép:
158-ik kép:
159-ik kép:
160-ik kép:
161-ik kép:
162-ik kép:
163-ik kép:
164-ik kép:
165-ik kép:
166-ik kép:
167-ik kép:
168-ik kép:
169-ik kép:
170-ik kép:
171-ik kép:
172-ik kép:
173-ik kép:
174-ik kép:
175-ik kép:
176-ik kép:
177-ik kép:
178-ik kép:
179-ik kép:
180-ik kép:
181-ik kép:
182-ik kép:
183-ik kép:
184-ik kép:
185-ik kép:
186-ik kép:
187-ik kép:
188-ik kép:
189-ik kép:
190-ik kép:
191-ik kép:
192-ik kép:
193-ik kép:
194-ik kép:
195-ik kép:
196-ik kép:
197-ik kép:
198-ik kép:
199-ik kép:
200-ik kép:
201-ik kép:
202-ik kép:
203-ik kép:
204-ik kép:
205-ik kép:
206-ik kép:
207-ik kép:
208-ik kép:
209-ik kép:
210-ik kép:
211-ik kép:
212-ik kép:
213-ik kép:
214-ik kép:
215-ik kép:
216-ik kép:
217-ik kép:
218-ik kép:
219-ik kép:
220-ik kép:
221-ik kép:
222-ik kép:
223-ik kép:
224-ik kép:
225-ik kép:
226-ik kép:
227-ik kép:
228-ik kép:
229-ik kép:
230-ik kép:
231-ik kép:
232-ik kép:
233-ik kép:
234-ik kép:
235-ik kép:
236-ik kép:
237-ik kép:
238-ik kép:
239-ik kép:
240-ik kép:
241-ik kép:
242-ik kép:
243-ik kép:
244-ik kép:
245-ik kép:
246-ik kép:
247-ik kép:
248-ik kép:
249-ik kép:
250-ik kép:
251-ik kép:
252-ik kép:
253-ik kép:
254-ik kép:
255-ik kép:
256-ik kép:
257-ik kép:
258-ik kép:
259-ik kép:
260-ik kép:
261-ik kép:
262-ik kép:
263-ik kép:
264-ik kép:
265-ik kép:
266-ik kép:
267-ik kép:
268-ik kép:
269-ik kép:
270-ik kép:
271-ik kép:
272-ik kép:
273-ik kép:
274-ik kép:
275-ik kép:
276-ik kép:
277-ik kép:
278-ik kép:
279-ik kép:
280-ik kép:
281-ik kép:
282-ik kép:
283-ik kép:
284-ik kép:
285-ik kép:
286-ik kép:
287-ik kép:
288-ik kép:
289-ik kép:
290-ik kép:
291-ik kép:
292-ik kép:
293-ik kép:
294-ik kép:
295-ik kép:
296-ik kép:
297-ik kép:
298-ik kép:
299-ik kép:
300-ik kép:
301-ik kép:
302-ik kép:
303-ik kép:
304-ik kép:
305-ik kép:
306-ik kép:
307-ik kép:
308-ik kép:
309-ik kép:
310-ik kép:
311-ik kép:
312-ik kép:
313-ik kép:
314-ik kép:
315-ik kép:
316-ik kép:
317-ik kép:
318-ik kép:
319-ik kép:
320-ik kép:
321-ik kép:
322-ik kép:
323-ik kép:
324-ik kép:
325-ik kép:
326-ik kép:
327-ik kép:
328-ik kép:
329-ik kép:
330-ik kép:
331-ik kép:
332-ik kép:
333-ik kép:
334-ik kép:
335-ik kép:
336-ik kép:
337-ik kép:
338-ik kép:
339-ik kép:
340-ik kép:
341-ik kép:
342-ik kép:
343-ik kép:
344-ik kép:
345-ik kép:
346-ik kép:
347-ik kép:
348-ik kép:
349-ik kép:
350-ik kép:
351-ik kép:
352-ik kép:
353-ik kép:
354-ik kép:
355-ik kép:
356-ik kép:
357-ik kép:
358-ik kép:
359-ik kép:
360-ik kép:
361-ik kép:
362-ik kép:
363-ik kép:
364-ik kép:
365-ik kép:
366-ik kép:
367-ik kép:
368-ik kép:
369-ik kép:
370-ik kép:
371-ik kép:
372-ik kép:
373-ik kép:
374-ik kép:
375-ik kép:
376-ik kép:
377-ik kép:
378-ik kép:
379-ik kép:
380-ik kép:
381-ik kép:
382-ik kép:
383-ik kép:
384-ik kép:
385-ik kép:
386-ik kép:
387-ik kép:
388-ik kép:
389-ik kép:
390-ik kép:
391-ik kép:
392-ik kép:
393-ik kép:
394-ik kép:
395-ik kép:
396-ik kép:
397-ik kép:
398-ik kép:
399-ik kép:
400-ik kép:
401-ik kép:
402-ik kép:
403-ik kép:
404-ik kép:
405-ik kép:
406-ik kép:
407-ik kép:
408-ik kép:
409-ik kép:
410-ik kép:
411-ik kép:
412-ik kép:
413-ik kép:
414-ik kép:
415-ik kép:
416-ik kép:
417-ik kép:
418-ik kép:
419-ik kép:
420-ik kép:
421-ik kép:
422-ik kép:
423-ik kép:
424-ik kép:
425-ik kép:
426-ik kép:
427-ik kép:
428-ik kép:
429-ik kép:
430-ik kép:
431-ik kép:
432-ik kép:
433-ik kép:
434-ik kép:
435-ik kép:
436-ik kép:
437-ik kép:
438-ik kép:
439-ik kép:
440-ik kép:
441-ik kép:
442-ik kép:
443-ik kép:
444-ik kép:
445-ik kép:
446-ik kép:
447-ik kép:
448-ik kép:
449-ik kép:
450-ik kép:
451-ik kép:
452-ik kép:
453-ik kép:
454-ik kép:
455-ik kép:
456-ik kép:
457-ik kép:
458-ik kép:
459-ik kép:
460-ik kép:
461-ik kép:
462-ik kép:
463-ik kép:
464-ik kép:
465-ik kép:
466-ik kép:
467-ik kép:
468-ik kép:
469-ik kép:
470-ik kép:
471-ik kép:
472-ik kép:
473-ik kép:
474-ik kép:
475-ik kép:
476-ik kép:
477-ik kép:
478-ik kép:
479-ik kép:
480-ik kép:
481-ik kép:
482-ik kép:
483-ik kép:
484-ik kép:
485-ik kép:
486-ik kép:
487-ik kép:
488-ik kép:
489-ik kép:
490-ik kép:
491-ik kép:
492-ik kép:
493-ik kép:
494-ik kép:
495-ik kép:
496-ik kép:
497-ik kép:
498-ik kép:
499-ik kép:
500-ik kép:
501-ik kép:
502-ik kép:
503-ik kép:
504-ik kép:
505-ik kép:
506-ik kép:
507-ik kép:
508-ik kép:
509-ik kép:
510-ik kép:
511-ik kép:
512-ik kép:
513-ik kép:
514-ik kép:
515-ik kép:
516-ik kép:
517-ik kép:
518-ik kép:
519-ik kép:
520-ik kép:
521-ik kép:
522-ik kép:
523-ik kép:
524-ik kép:
525-ik kép:
526-ik kép:
527-ik kép:
528-ik kép:
529-ik kép:
530-ik kép:
531-ik kép:
532-ik kép:
533-ik kép:
534-ik kép:
535-ik kép:
536-ik kép:
537-ik kép:
538-ik kép:
539-ik kép:
540-ik kép:
541-ik kép:
542-ik kép:
543-ik kép:
544-ik kép:
545-ik kép:
546-ik kép:
547-ik kép:
548-ik kép:
549-ik kép:
550-ik kép:
551-ik kép:
552-ik kép:
553-ik kép:
554-ik kép:
555-ik kép:
556-ik kép:
557-ik kép:
558-ik kép:
559-ik kép:
560-ik kép:
561-ik kép:
562-ik kép:
563-ik kép:
564-ik kép:
565-ik kép:
566-ik kép:
567-ik kép:
568-ik kép:
569-ik kép:
570-ik kép:
571-ik kép:
572-ik kép:
573-ik kép:
574-ik kép:
575-ik kép:
576-ik kép:
577-ik kép:
578-ik kép:
579-ik kép:
580-ik kép:
581-ik kép:
582-ik kép:
583-ik kép:
584-ik kép:
585-ik kép:
586-ik kép:
587-ik kép:
588-ik kép:
589-ik kép:
590-ik kép:
591-ik kép:
592-ik kép:
593-ik kép:
594-ik kép:
595-ik kép:
596-ik kép:
597-ik kép:
598-ik kép:
599-ik kép:
600-ik kép:
601-ik kép:
602-ik kép:
603-ik kép:
604-ik kép:
605-ik kép:
606-ik kép:
607-ik kép:
608-ik kép:
609-ik kép:
610-ik kép:
611-ik kép:
612-ik kép:
613-ik kép:
614-ik kép:
615-ik kép:
616-ik kép:
617-ik kép:
618-ik kép:
619-ik kép:
620-ik kép:
621-ik kép:
622-ik kép:
623-ik kép:
624-ik kép:
625-ik kép:
626-ik kép:
627-ik kép:
628-ik kép:
629-ik kép:
630-ik kép:
631-ik kép:
632-ik kép:
633-ik kép:
634-ik kép:
635-ik kép:
636-ik kép:
637-ik kép:
638-ik kép:
639-ik kép:
640-ik kép:
641-ik kép:
642-ik kép:
643-ik kép:
644-ik kép:
645-ik kép:
646-ik kép:
647-ik kép:
648-ik kép:
649-ik kép:
650-ik kép:
651-ik kép:
652-ik kép:
653-ik kép:
654-ik kép:
655-ik kép:
656-ik kép:
657-ik kép:
658-ik kép:
659-ik kép:
660-ik kép:
661-ik kép:
662-ik kép:
663-ik kép:
664-ik kép:
665-ik kép:
666-ik kép:
667-ik kép:
668-ik kép:
669-ik kép:
670-ik kép:
671-ik kép:
672-ik kép:
673-ik kép:
674-ik kép:
675-ik kép:
676-ik kép:
677-ik kép:
678-ik kép:
679-ik kép:
680-ik kép:
681-ik kép:
682-ik kép:
683-ik kép:
684-ik kép:
685-ik kép:
686-ik kép:
687-ik kép:
688-ik kép:
689-ik kép:
690-ik kép:
691-ik kép:
692-ik kép:
693-ik kép:
694-ik kép:
695-ik kép:
696-ik kép:
697-ik kép:
698-ik kép:
699-ik kép:
700-ik kép:
701-ik kép:
702-ik kép:
703-ik kép:
704-ik kép:
705-ik kép:
706-ik kép:
707-ik kép:
708-ik kép:
709-ik kép:
710-ik kép:
711-ik kép:
712-ik kép:
713-ik kép:
714-ik kép:
715-ik kép:
716-ik kép:
717-ik kép:
718-ik kép:
719-ik kép:
720-ik kép:
721-ik kép:
722-ik kép:
723-ik kép:
724-ik kép:
725-ik kép:
726-ik kép:
727-ik kép:
728-ik kép:
729-ik kép:
730-ik kép:
731-ik kép:
732-ik kép:
733-ik kép:
734-ik kép:
735-ik kép:
736-ik kép:
737-ik kép:
738-ik kép:
739-ik kép:
740-ik kép:
741-ik kép:
742-ik kép:
743-ik kép:
744-ik kép:
745-ik kép:
746-ik kép:
747-ik kép:
748-ik kép:
749-ik kép:
750-ik kép:
751-ik kép:
752-ik kép:
753-ik kép:
754-ik kép:
755-ik kép:
756-ik kép:
757-ik kép:
758-ik kép:
759-ik kép:
760-ik kép:
761-ik kép:
762-ik kép:
763-ik kép:
764-ik kép:
765-ik kép:
766-ik kép:
767-ik kép:
768-ik kép:
769-ik kép:
770-ik kép:
771-ik kép:
772-ik kép:
773-ik kép:
774-ik kép:
775-ik kép:
776-ik kép:
777-ik kép:
778-ik kép:
779-ik kép:
780-ik kép:
781-ik kép:
782-ik kép:
783-ik kép:
784-ik kép:
785-ik kép:
786-ik kép:
787-ik kép:
788-ik kép:
789-ik kép:
790-ik kép:
791-ik kép:
792-ik kép:
793-ik kép:
794-ik kép:
795-ik kép:
796-ik kép:
797-ik kép:
798-ik kép:
799-ik kép:
800-ik kép:
801-ik kép:
802-ik kép:
803-ik kép:
804-ik kép:
805-ik kép:
806-ik kép:
807-ik kép:
808-ik kép:
809-ik kép:
810-ik kép:
811-ik kép:
812-ik kép:
813-ik kép:
814-ik kép:
815-ik kép:
816-ik kép:
817-ik kép:
818-ik kép:
819-ik kép:
820-ik kép:
821-ik kép:
822-ik kép:
823-ik kép:
824-ik kép:
825-ik kép:
826-ik kép:
827-ik kép:
828-ik kép:
829-ik kép:
830-ik kép:
831-ik kép:
832-ik kép:
833-ik kép:
834-ik kép:
835-ik kép:
836-ik kép:
837-ik kép:
838-ik kép:
839-ik kép:
840-ik kép:
841-ik kép:
842-ik kép:
843-ik kép:
844-ik kép:
845-ik kép:
846-ik kép:
847-ik kép:
848-ik kép:
849-ik kép:
850-ik kép:
851-ik kép:
852-ik kép:
853-ik kép:
854-ik kép:
855-ik kép:
856-ik kép:
857-ik kép:
858-ik kép:
859-ik kép:
860-ik kép:
861-ik kép:
862-ik kép:
863-ik kép:
864-ik kép:
865-ik kép:
866-ik kép:
867-ik kép:
868-ik kép:
869-ik kép:
870-ik kép:
871-ik kép:
872-ik kép:
873-ik kép:
874-ik kép:
875-ik kép:
876-ik kép:
877-ik kép:
878-ik kép:
879-ik kép:
880-ik kép:
881-ik kép:
882-ik kép:
883-ik kép:
884-ik kép:
885-ik kép:
886-ik kép:
887-ik kép:
888-ik kép:
889-ik kép:
890-ik kép:
891-ik kép:
892-ik kép:
893-ik kép:
894-ik kép:
895-ik kép:
896-ik kép:
897-ik kép:
898-ik kép:
899-ik kép:
900-ik kép:
901-ik kép:
902-ik kép:
903-ik kép:
904-ik kép:
905-ik kép:
906-ik kép:
907-ik kép:
908-ik kép:
909-ik kép:
910-ik kép:
911-ik kép:
912-ik kép:
913-ik kép:
914-ik kép:
915-ik kép:
916-ik kép:
917-ik kép:
918-ik kép:
919-ik kép:
920-ik kép:
921-ik kép:
922-ik kép:
923-ik kép:
924-ik kép:
925-ik kép:
926-ik kép:
927-ik kép:
928-ik kép:
929-ik kép:
930-ik kép:
931-ik kép:
932-ik kép:
933-ik kép:
934-ik kép:
935-ik kép:
936-ik kép:
937-ik kép:
938-ik kép:
939-ik kép:
940-ik kép:
941-ik kép:
942-ik kép:
943-ik kép:
944-ik kép:
945-ik kép:
946-ik kép:
947-ik kép:
948-ik kép:
949-ik kép:
950-ik kép:
951-ik kép:
952-ik kép:
953-ik kép:
954-ik kép:
955-ik kép:
956-ik kép:
957-ik kép:
958-ik kép:
959-ik kép:
960-ik kép:
961-ik kép:
962-ik kép:
963-ik kép:
964-ik kép:
965-ik kép:
966-ik kép:
967-ik kép:
968-ik kép:
969-ik kép:
970-ik kép:
971-ik kép:
972-ik kép:
973-ik kép:
974-ik kép:
975-ik kép:
976-ik kép:
977-ik kép:
978-ik kép:
979-ik kép:
980-ik kép:
981-ik kép:
982-ik kép:
983-ik kép:
984-ik kép:
985-ik kép:
986-ik kép:
987-ik kép:
988-ik kép:
989-ik kép:
990-ik kép:
991-ik kép:
992-ik kép:
993-ik kép:
994-ik kép:
995-ik kép:
996-ik kép:
997-ik kép:
998-ik kép:
999-ik kép:
1000-ik kép:
1001-ik kép:
1002-ik kép:
1003-ik kép:
1004-ik kép:
1005-ik kép:
1006-ik kép:
1007-ik kép:
1008-ik kép:
1009-ik kép:
1010-ik kép:
1011-ik kép:
1012-ik kép:
1013-ik kép:
1014-ik kép:
1015-ik kép:
1016-ik kép:
1017-ik kép:
1018-ik kép:
1019-ik kép:
1020-ik kép:
1021-ik kép:
1022-ik kép:
1023-ik kép:
1024-ik kép:
1025-ik kép:
1026-ik kép:
1027-ik kép:
1028-ik kép:
1029-ik kép:
1030-ik kép:
1031-ik kép:
1032-ik kép:
1033-ik kép:
1034-ik kép:
1035-ik kép:
1036-ik kép:
1037-ik kép:
1038-ik kép:
1039-ik kép:
1040-ik kép:
1041-ik kép:
1042-ik kép:
1043-ik kép:
1044-ik kép:
1045-ik kép:
1046-ik kép:
1047-ik kép:
1048-ik kép:
1049-ik kép:
1050-ik kép:
1051-ik kép:
1052-ik kép:
1053-ik kép:
1054-ik kép:
1055-ik kép:
1056-ik kép:
1057-ik kép:
1058-ik kép:
1059-ik kép:
1060-ik kép:
1061-ik kép:
1062-ik kép:
1063-ik kép:
1064-ik kép:
1065-ik kép:
1066-ik kép:
1067-ik kép:
1068-ik kép:
1069-ik kép:
1070-ik kép:
1071-ik kép:
1072-ik kép:
1073-ik kép:
1074-ik kép:
1075-ik kép:
1076-ik kép:
1077-ik kép:
1078-ik kép:
1079-ik kép:
1080-ik kép:
1081-ik kép:
1082-ik kép:
1083-ik kép:
1084-ik kép:
1085-ik kép:
1086-ik kép:
1087-ik kép:
1088-ik kép:
1089-ik kép:
1090-ik kép:
1091-ik kép:
1092-ik kép:
1093-ik kép:
1094-ik kép:
1095-ik kép:
1096-ik kép:
1097-ik kép:
1098-ik kép:
1099-ik kép:
1100-ik kép:
1101-ik kép:
1102-ik kép:
1103-ik kép:
1104-ik kép:
1105-ik kép: